

## In situ -säilytys: Eläimet maataloilla

Tuotannon yhteydessä toteutettua säilytysohjelmaa kutsutaan *in situ* -ohjelmaksi. Siinä eläimiä pyritään säilyttämään omassa luontaisessa elinympäristönsään. Esimerkiksi maataiskanalla on kasvattajaverkostoon perustuva ja MTT:n koordinoima *in situ* -säilytysohjelma.

Tuotantotilat voivat hakea useille alkuperäisroduille maatalouden ympäristötuen erityistukiin kuuluvaa alkuperäisrotujen kasvatustukea.

Geenipankkikarjoissa säilytetään uhanalaisia suomalaisia nautarotuja. Tällä hetkellä alkuperäisten nautarotujen geenipankkikarjat sijaitsevat Kainuun ammattiopistolla Seppälän koulutilalla ja Tampereella Ahlmanin ammattiopistolla. Molemmissa on itäsuomenkarjaa, ja Ahlmanilla myös länsisuomenkarjaa.

Pelson vankilassa Vaalassa on pohjoissuomenkarjan eli lapinlehmän geenipankkikarja. Pelson vankilan lampola on suomenlampaan elävä geenipankki. Siellä kasvatetaan erivärisiä suomenlampaita ja kainuunharmasta.

## Ex situ -säilytys: Geenit pakkasessa

*Ex situ* -ohjelmalla tarkoitetaan tuotannosta erillään olevaa säilytystoimintaa. Käytännössä tärkein *ex situ* -menetelmä on pakastussäilytys. Se tukee *in situ* -ohjelmaa odottamattomien tilanteiden varalta ja turvaa geenivarojen pitkäaikaisen säilymisen.

Suomalaisilta nautaroduilta on pakastettu spermaa ja alkioita pitkäaikaisvarastoihin. Lisäksi spermaa on pakastettu suomenlampaalta ja suomenhevoselta.



Yhteistyössä mukana:

Ahlmanin ammattiopisto  
[www.ahlman.fi](http://www.ahlman.fi)

Kainuun ammattiopisto  
[www.kao.fi](http://www.kao.fi)

Pelson vankila  
puh. 010 368 6200

Faba  
[www.faba.fi](http://www.faba.fi)

Viking Genetics  
[www.vikinggenetics.com/fi](http://www.vikinggenetics.com/fi)

ProAgria Keskusten liitto  
[www.proagria.fi](http://www.proagria.fi)

Suomen Hippos  
[www.hippos.fi](http://www.hippos.fi)



MTT  
31600 Jokioinen  
Vaihde 020 772 004  
[www.mtt.fi](http://www.mtt.fi)

Tutkija Terhi Nikkonen  
[terhi.nikkonen@mtt.fi](mailto:terhi.nikkonen@mtt.fi)  
puh. 040 757 3498



## Säilytyskarjat ja geenipankit varmistavat alkuperäisrotujen tulevaisuuden



## Geneettinen monimuotoisuus talteen

Eläingenivarojen säilyttäminen on tärkeää geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Rotujen sukupuutto ja geneettisen vaihtelun väheneminen supistavat eläinlajien perinnöllistä vaihtelua, jota tarvitaan jalostukseen ja muuttuviin ympäristöolosuhteisiin sopeutumiseen.

Mitä suurempi on geneettinen monimuotoisuus, sitä parempi on populaationkestokyky ja sitä paremmin se selviää muuttuvissa olosuhteissa.



Kuvat: Mari Laulumaa-Hirvonen

## Maatiaisilla on arvokkaita ominaisuuksia



Maatiaiseläinroduilla on tärkeitä ominaispiirteitä, kuten raaka-aineen laatu, hyvä hedelmällisyys ja luonne. Lisäksi ne tulevat hyvin toimeen vaatimattomissakin oloissa ja niukalla ravinnolla.

Vaikka monien maatiaisrotujen tuottavuus on valtarotuja pienempi, niiden erityisominaisuudet voivat nousta tuotannon tehokkuutta tärkeämmäksi tekijäksi, jos olosuhteet tai markkinamahdollisuudet muuttuvat.

Myös Rion ympäristö- ja kehityskonferenssin monimuotoisuuden suojelua koskevat päätökset velvoittavat meitä säilyttämään alkuperäisrotumme.



## Kansallinen eläingenivaraohjelma

Vuonna 2004 laadittiin kansallinen eläingenivaraohjelma, jolla toteutetaan biodiversiteettisopimusta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. MTT koordinoi ohjelman säilytysosaa.

Kansallisessa eläingenivaraohjelmassa ovat mukana hevonen, kana, koira, lammas, mehiläinen, nauta, poro, sika, turkiseläimet ja vuohi.

Ohjelman aktiiviset toimenpiteet koskevat suomenhevosta, suomenlammasta, kainuunharmaslammasta, ahvenanmaanlammasta, maatiaiskanaa sekä itä-, länsi- ja pohjoissuomenkarjaa. Myös Suomen ayrshire-rotu ja suomenvuohi huomioidaan eläingenivaraohjelmassa.

Mehiläisroduista ohjelmaan kuuluu pohjoismainen tumma mehiläinen. Suomen alkuperäiset koirarodut ovat suomenpystykorva, karjalankarhukoira, suomenajokoira, lapinporokoira ja suomenlapinkoira.

MTT:n yhteistyökumppaneina eläingenivaraohjelman toteuttamisessa ovat Suomen Hippos (hevonen), Suomen Kennelliitto ja rotujärjestöt (koirarodut), ProAgria Keskusten Liitto (lammas ja vuohi), Suomen Mehiläishoitajien Liitto (pohjoismainen mehiläinen), Faba ja Viking Genetics (nauta), SKTL (turkiseläimet) ja RKTL ja Paliskuntain yhdistys (poro).



Kuva: Ulja Jauhainen